

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XIX.)

A' TS. ÉS KIR. FELSÉG' KEGTELMÉVEL

Indólt BÉTSBŐL Kedden 4. Mártziusban. 1796.

Az idő olyan Bétsbenn, hogy meg-érdemli az Ujj-ságba való irattatást. A' majd egész télen tartott bokáig erő por után, harmad naptól fogva térdig erő hó, és Januáriusi leg keményebb hideg vagyon.

Brüfseleből Fébr. 11-dikén:

„A' Frantzia országlo-szék annak az esküvésnek le-tételire akarja kényszeríteni a' *Belgiumi* Papságot is, a' mellyre az 1790-dik esztendőben a' Frantzia Pá-pok kényszerítették. — A' *Mechelni* Cardinális sok utanna való járása által sem nyerhete többet a' Di-rectoriumtól a' Papságnak meg-tartatására, hanem

T

valami kevés penziót csak ugyan fognak még is kapni a *Belgiumi* Papok. — A' Klastromokrol szolló rendelkezések minden órán meg-érkező-félben vagynak *Páris*bol, mellyeknek bé-töltettedhetéseket a' *Belgium*ban fekvő sok katonaság leg inkább segiteni fogja.

„A' Frantzia Papság *Belgiumi* öfzágainak el-adattatása felöll, meg-érkezett közelébbrol *Páris*bol a' Directorium' parantsolattya. A' Vásárlók' bá oritására, az a' ki-fejezés is elő fordul a' Directorium' Hirdetésibenn, hogy a' Frantzia Respublika békefséget nem köt addig, mig előre a' felöll bizonyofsá nem tétetik, hogy a' Frantzia országhoz ragasztatott ujj Departamentomok, vele egyesülve maradnak.

W éselből, *Fébr. 6-dikán*: —,

„Itt erőfenn meg-rettentek volt az emberek a' napokban. A' Frantzia Admínistratoroktól egy-egy bé-petsételt levél érkezett vala a' Frantziáktól elfoglaltatva lévő *Rénus* mejjéki minden Közönségek' Tanátsaihoz, olyan rendelés mellett, hogy az, mindenütt egy meg-atározott nap, és ne elébb, bontatfafsék-fel. Némellyek a' háboru' kezdődésit hitték bizonyoson. Mások ujj *Requisitzió*któl féltek, 's-több e'-félék. Azonbann ez az egész nagy, fontos, közönséges, és a' véghez-vitelnek fzezpillantatványig fel nem nyittatható rendelés, semmire nem egyebre, hanem csak az Emigransok' közönséges vadászattýára tzelezó volt. A' bé-petsételt írásnak egész summája az volt, hogy minden Emigransok és engedetlen Papok el-fogattatván, *Geldriába* vitetfessenek; és a' melly Közönségbenn *Fébr. 19-dikéu* még e'-félék találtatnak, azokrol az Elölljárók tartoznak számolni, a' kik meg-visgáltatásra az *Ácheni Criminale Forum'* elibe vitettetnek.

A' *Weixel vize* mellöll:

„A' *Prufsus* Király a' Korona Hertzeggel együtt, személlyesen meg fog jeleuni *Warschaubann* a' hó-dolásonn,

„Az eleinten meg-hóltnak hírleltetett *Kosciuskó*-rol, most azt írják a' *Pétersburgi* levelek, hogy közelébről annyi szabadságot nyert magának, hogy ott *Pétersburg*bann *visitákat* is el-fogadhat, 's-asztalokat is adhat magánál.

A' *Heraclius* Országából, *Georgiából* :

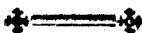
„Innen még most is csak annyit tudunk, hogy az öreg Czar, *Heraclius*, a' múlt Ószfel még élt, hanem az ő lakó helye 's-egyszersmind *Georgiának* fő Várossa, *Tiflis*, még akkor is el-volt a' *Persiai* Fejedélem által foglaltatva.

Az öreg Czárrol *Heraclius*rol, ilyen le-írást tesznek két Német országi Barátok, a' kik néhány esztendőkkel ez előtt nálla meg-fordultak: — „Őket igen jó szívvvel fogadta, és tulajdon keze-írásával adott nekik további úti pafsuft. Az ő tiszteletes vén tekintete, emberi szeretetet mutató kedvességgel ékeskedik. A' *Georgiai* szokás szerént, hosszú szakállat hordoz. Élete' modgyábann igen rendes. Napjábann, 6 órakat a' közönséges és magános áhítatoskodásra; 6-tot a' közönséges munkára, kettőt az ebédkezésre, egyet pedig a' felesége' meg-látogatására szokott fordítani. Ekkor 6 fiai és 7 leányai voltak. Gyermekait köz-katonaságonn kezdve nevelte a' katonaságban. Az 1781-dik esztendőbenn az ifjabbik 12 esztendős fia, köz *Pattantus* rangban volt.

F r a n t z i a O r f z á g.

Fébr. 8-dikánn 245 Milliányi Afsignátát égettetel a' *Frantzia* országló-szék, a' mellyek az *eröltetett költsönbenn* jötenek-hé: más nap pedig az egész Afsignáta Fabrika bé-záratott, és az Afsignátanyomtató-táblák, petsét alá tétettettek.

A' *Frantzia* seregekből 25 jó *Pattantus* tisztek vállagattatnak-ki, a' kiket olly végre kért a' *Török* Udvar a' *Frantzia* Directoriumtól, hogy a' *Török* *Pattantus*okat ágyúzni tanítsák.

A' Vendei és Chouáns Had' mostani álla- pottya.

Nem rég azt irtuk vólt le, mi lábann álljon a' tengeri háboru. Most a' *Vendei* és *Chouáns* hadrol egy pár szót.

A' tavalyi ujjságokból arra is emlékezhetünk: hogy mind a' *Vendeiek*, mind a' *Chouánsok* Rojálifrák, tsak névvel, és hadakozásaik' módgyával különböznek. A' *Vendeiek* rendesebb: ezek ellenben rendetlenebb háborut folytattak eleitől fogva a' Republikánusok ellen. A' *Vendeiek*, a' *Ligerisnek* a' tengervel határos bal mejjékein, a' *Chouánsok* pedig ezen viznek jobb parttya és a' tenger-között, *Alsó Normandiábann* és *Bretagnébann* chouánskodnak. Az első' Vezérei közzül ma még *Charettének* és *Sapineau*nak, az utóbbiak közzül pedig *Stoffletnek* és *Berniernek* forog szóbann a' neve. — Hogy mindent hofszíason őszsze ne zavarjunk rollok, itt következik leg előbför rövidenn az, a' mit a' Frantzia Directoriumnak kedve szerént író Ujjság-írók irnak felőlök. — „

„Mindenünnét olyan tudósítások érkeznek a' *Vendeiekről*, hogy a' Közönségek a' fegyvert egymásutánn le-rakván, semmi kedvet nem mutatnak ahoz, hogy eddig való Vezérjeiket továbbá is kövessék. *Cherette*, a' mint hallatik, már tsak 10 hívebb embereivel maradott együtt, és az erdők 's-kősziklák közzé rejtette-el magát: General *Püisaye* pedig, meg fogott a' Republikánusoktól egy tsatá-bann ölettetni.

„Az ezekkel ellenkező Ujjság-írók pedig (az *Oppozitzióválisok*), kettségenn kívül való dolognak irják lenni, hogy a' *Chouánsok*, *Alsó-Normandiábann* és *Bretagnébann*, még erőssen számosak és hatalmasok, 's-félelmesek. „

Az egyik *Parisi* Ujjság-író, *Louvet*, sokat ír a' *Vendeiek'* és *Chouánsok'* ujjabb állapottyokról.

Rövidenn ezeket lehet öszfze summázni a' leveleiből: — „

„*Stofflet* és *Bernier* kéntelenítették a' dólgek' folyamatyái miatt egy kevésel előbb hozzá kezdeni a' magok plánumjának végre hajtásához, hogysem magokbann fel-tették volt; mert *Charette* és *Sapinau* de tronizáltak (ez a' *Louvet* kifejezése), a' Republikánusokkal való békeiség' kötés mellett nyugodalombann élő *Stofflet*hez folyamodtak segedelemért. Ez ajánlotta ugyan a' maga közbennjárását a' Republikánusoknál: de az nem volt fogadatos a' Directorium előtt. *Stofflet*, az *Ártéziai* Grof Adjutánsa által a' Sz. *Lajos* Rendgyinek Ritterivé tétettvén, és a' sok Emigránsoktól ösztönytétvén, félbe szakasztotta a' nyugodatmat. *Stofflet*nek, a' Republikánusokkal kötött bekefséges Traktája szerént, szabadsága volt arra, hogy *Territorialis Gardisták* neve alatt, bizonyos számu fegyveres csoportokat tarthasson a' maga *Chouans* vidékeinn, olyan fel-tétel alatt, hogy azok ezen vidékeken a' tsendefségnek fenn-tartására fordítatandók legyenek, ha a' körülállások úgy kívánádják. *Stofflet* látván egy időtől fogva azt, hogy *Charette* és *Sapineau* a' maga katonáitól elhagyatik, ezeket magához édesgette, és mind *Territorialis Gardistákat* bé-fogadta: 's-végre azonn igyekezett, hogy velek együtt a' sikra ki-szállván, a' Directorium' fel-tett tzeljainak elibe álljon. Minekutanna ez szerént ő, az alatt a' szin alatt, hogy a' *Territorialis Garda* seregeket organizálja, a' maga fegyverefseit imitt-amott öszfze-gyülytötte volna, ekkor egyszeribenn fel-rántotta azt a' takarót, a' melly alatt veszedelmes tzelját eddig titkolta. Két hirtést terjesztett széllyel, mellyek közzül egyikbenn a' Republikánus seregekhez szoll, a' magok záfzlójok aloll való el-állásra, és a' Király' 's-Vallás záfzlója' mellé való állásra hivatván őket, u. m. a' hol bövségre fognak találni; a' másikkbann pedig arra inti a' *Vendeieket* (a' *Charette*' katonáit), hogy le-tett fegyvereiket esmet vegyék-fel, hadd tétetődgyék örök-

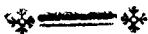
re semmivé az az *Országgló-szék*, a' melly alatt, *bűn élni a' betsülletes embernek*. Egy *Rojálitti* asz-fzony a' ki ezeket a' *Hirdetések*et a' *Respublikánus* seregek között oszttagatta, el-fogattatott; 's-a' *Hirdetések* a' fő *Vezér*hez vitettetvén, ez, hathatós eszközöket fog a' dolog ellen elő venni. Az, hogy a' *Directorium* a' *Vendei* vezerek' másodikszori békeféséges ajánlásokat el nem fogadta; hogy a' *Vendei Közönségek* a' fegyverből ki-vetkeztek; 's-hogy a' *Charette*' seregei tökéletesenn el-szélesztödtek, mind ezek a' nem gyanított roszsz környüállások, el-enyéfsztették a' nagy projectomokat. Azon két *Úrak*, *Charette* és *Sapineau*, ekkor utolsó erejeket öfszfe szedvén, *Stofflet*hez futottak által. Ez úgy vélekedvén, hogy a' *Respublikánusok*, az ő *Charettével* való gyanus egyesülést sokáig meg nem szenvedhetik; kényszerítettettnék szemlélte lenni magát, az ál-ortzának hamarabb való le-tételére, hogy-sem az ő plánuma kívánta volna. Az az a' tölle ki-adott új rendelés, hogy a' *Közönségek* fogjanak fégyvert, sokakra nézve ezek közzül a' menköhöz hasonló volt. A' lakosok, a' kik már tsendesenn kezdették vólthasználni a' békeféséget, kiáltozni és szitkózódni kezdettek *Stoffletre*. — Az indulatoknak ilyen állapottyát, magok hasznokra fordíthattyák, ha tudnak hozzá, a' *Hoche*' *Respublikánusai*. &c. „ . . . . „ A' *Hirdetés*ibenn így szól *Stofflet* egy helyyenn a' lakosokhoz: *Repüljete*k a' tsatázó mezőkre; én előttetek fogok menni; engemet ti arról a' szinről esmerhettek-meg, a' mellyről *IV-dik Henrich Ivry*' vá-a mellett (*Normándiábann*) vól még-esmertethető. — Ebből a' levélből lehet látni, hogy most, tulajdon-képpen szólva a' *Chouáns* had foly a' *Stofflet* vezérlése alatt, a' hova vette magát *Charette* is néhány baráttyaival. — *Gen. Hoche* már most itt is mozog 40 ezere-d-magával, a' mint lehet: de ezekkel terhe-sebb a' hadakozás, mint a' *Vendeiekkel* vól, mivel a' *Vendeiek* rendes tsatákba is belé elegyedtek, a' *Chouánsok* ellenbenn, inkább tsak búkálni, és egy helyről más helyre, egy barlangból a'

másba futkosni, 's-ezen közben a' Respublikanusok, a' hol jó móddal meg szoríthatták őket, tsipkedni, és azzal esmet bátorságos helyre szaladni szoktak. Ezért írja egy Frantzia levél, hogy a' *Chouáns* had az idénn, több tüzpökbbe kerül a' Respublikának, mint kártátsba. — Úgy látzik egyéb aránt, hogy a' Directorium sem kezdi a' dólgot tréfára venni. A' nevezetesebb *Brétagnei* és *Normándiai* városok, a' milliyen *Nantes*, *Vannes*, *Orient*, *Quimper*, *Brest*, *St. Malo*, *Kennes*, és *Caen*, mind ostrom alatt lévő állapotbann lenni ki-hírdettettek; az az, mind katonai igazgatás alá adattattak a' tsendefségnek helyre-állításáig. Ebből a' következik, hogy, ha szintén ezek a' városok még; nem *Chouánok* is, de könnyenn lehetnek azokká, és a' Directorium él a' gyanu-perrel, hogy sok *Chouans* emberek vagynak benne. — Egy *Párisi* Ujjság-író ebből a' körülállásból alkalmatofságot veszen azt a' kérdést fel-tenni: hogy, valyon még utólja felé nem mehet-e' a' Directorium arra a' gondolatra, hogy egész Frantzia országot, ostrom alatt lévő állapotbann lenni ki-hírdefse, 's-egézfzzenek katonai kormány alá vegye?„

Mások *Jourdan*t és *Pischegrüt* forgatták elméjekben, úgy itélvén, hogy két illyen Vezérek valamelly tábornál ritkán szoktak végig barátságbann maradni, a' kiknek ösfzve-vezése utolja felé, többire örökké a' leg több veszélyt szokta maga után vonni. A' melly történetnek elő-fordulásától, most annyival inkább kezdenek némellyek félni, hogy *Jourdan*bol a' Directorium egész bálvánt tsinálni, *Pischegrüt* ellenbenn el-felejteni láttatik. — De ez tsak olyan dolog, a' mellyet a' körülállások fognak el-igazítani.

Rennes és *Orient* között a' múlt Jan. 11-dikén egy ütközete volt a' *Chouánosoknak* a' Respublikánusokkal, és ebben fogott az elsőkö közzül Gróf *Puissaye* maga is el esni, a' ki a' *Quiberoni* expeditiót kormányozta volt. — Egy más ütközötben pedig (de

tsak a' Republikánus levelek szerént) *Stoffet*nek egész bágáziáját, levelezéseit, és az *Artéziai* Gróftol nem rég nyert *Lajos* kerefsztyit is, el-fogták a' *Hoché* katonái. — Egy szóval, hogy itt a' dolgok most kegyetlenül follyanak, meg lehet abbol itélni, hogy *Fébruárius'* elejénn minden nap 20-szig és 30-tzig való *Chouánsokat* lövöldöztek a' Republikánusok agyonn *Vannes* várofsábann.

Közelébbbről egy hajón 42 Emigránsok akartak *Brest* mellett a' *Chouánsok*hoz ki-szállani: de ezek is el-fogattattak, 's-*Quimperbe* vitettek a' *Criminale Forum'* elibe. Küztök vagyon *Tintiniac* nevű *Chouans* vezér is.

* * *

A' *Parisi* Ministeriális Ujjságok szerént, a' volt hadi Minister *Dübayet*, a' következő fel-tételek' végre hajtásánn való mesterkedés végett küldetett *Konstantzinápolyba* Követnek: — hogy a' Török Udvar, minden Török kikötő-hellyeket zárafsonb bé a' Frantziákonn kívül minden más idegen *Hatalmaságok'* hajói előtt; 's-hogy a' *Dardanellák-nál* tsak a' Frantzia zászlóknak légyen szabad kerefsztül evezni. — „Illyen módon (így szoll végre ez a' Ministeriális Ujjság-iro) a' mi kereskedésünk a' leg nagyobb tökéletességre fogna mehetni; a' *Pontus Euxinuson* a' Frantzia zászló boszfszut fogna állhatni a' *Törökökön* és rajtunk esett boszfszuságokért; és a' Török zászlókat az *Orosz* zászlók' méltatlanságaiktól meg-oltatmazhatná. Ez a' nagy plánum, a' *Dübayet* patrióta *Tálatomjaira* bizattatott: ő eleget fog tenni a' Republika' reménségének, az *Anglus* pedig nem soká ezibe fogja venni, hogy *Dübayet* szerentsésebb leszen, mint az előtte-való *Konstantzinápolyi* Követek.

P. D.